

Kobila te je iz jesena bincnila.

(Mythologična starica.)

Kedar slovenski otrok radoveden vprašuje po svojem početji, odgovarja mu neredkoma mati: Kobila te je iz jesena ali iz verbače bincnila.

V tej šaljivi prislovice tiči važen ostanek arijanskega mytha o početku prvega človeka iz drevesa. Po škandinavski mythologiji se veli prvi človek Asker (Völker str. 281) in je zrasel na jesenu (škand. ask, nemšk. esche).

Po učenem Kuhn (die Herabkunft des Feuers und des Göttertrankes str. 132) je drevo jesen podoba megle; zato se veli v škandinavski mythologiji Yggdrasil t. j. konj, kobila — Ygga, kar je priimek Ódinov, boga burnega vetrovja. Konj — kobila pa sta spet simbola vetrovja in burne megle; tedaj se jesen in konj v simbolih vjemata ter oba to isto pomenjata. — Ker v škandinavskem mythu in v slovenski prislovice nahajamo začetek prvega človeka v jesenu Yggdrasil (verbači) in v slovenski prislovice kobilo v zvezi z jesenom (verbačo), tako je nam to znamenje, da je prišel tudi po veri starih Slovanov prvi človek iz megl, ktera misel se nahaja tudi pri Gerkih, kakor nam je Phoronej sporočil.

Po škandinavskem mythu izvira pod jesenom studenec, iz ktereга tri device: Skuld, Urdr in Verdandi vodo zajemajo in jesen polivajo (Finn Magnusen, str. 435, 495, 545). Jaz pa sem že na drugem mestu omenil, da se te device vjemajo s slovanskimi vilami, v katerih smo spoznali osebljene megle; in res tudi po serbskih povestih Vile stanujejo na jesenu, kakor Vuk (Rječnik str. 248) piše: „Kažu, da u oči Spasova dne noću Vile otkinu vrh jasenku; za to alosanu čeljad nose te ostave onu noć pod jasenkom metnuvši kod bolesnika kolač hleba in jednu čašu vode, a drugu vina (kao večeru Vili) pa sjutri dan u jutru kopaju pod jasenkom, i šta nadju (n. p. črva ili bubicu kaku) ono dadu bolesniku, te izije ili u vodi popije, kao lijek, koji mu je Vila ostavila“.

Pri Slovanih sta torej jesen ali verba drevesi življenja in sveta, spoznanja itd. pri starih Indih pa figovo drevo ačvattha (obširnije Kuhn l. c. 128. 180. 198.)

Po slovenskih narodnih povestih je srečen ta človek, ki vloví veverico, ktera se je na jesenu skotnila. Že Tkany (Myth. I, 67) piše, da so stari Rusi čelne kožice (Stirnläppchen) veverčine rabili za denar, in tudi po škandinavskih mythih skače na jesenu,

Yggdrasil veverica Ratatöskr (Finn Magnusen str. 392). Spominjam se pesmice, katero so nam otročičem ljuba ranjka mati peli:

Bodite le pridni
Ljubi otročiči,
Pojdmo na svate —
V šumo zeleno.

Hrast se bode ženil:
Bukev si košato
Bode vzel za ženo —
Ženo ljubljeno.

Gaber se bo ženil:
Brezo dolgolasko
Bode vzel za ženo —
Ženo ljubljeno.

Klen se bode ženil:
Lipo sladovico
Bode vzel za ženo —
Ženo ljubljeno.

Javor se bo ženil:
Topel trepetiko
Bode vzel za ženo —
Ženo ljubljeno.

Jesen se bo ženil:
Verbo gerbovačo
Bode vzel za ženo —
Ženo ljubljeno.

Gostija bo v dobravi,
V tem košatem logu,
Godci mili ptički —
Ptički pisani.

Kuharica lisica
Bo pečenke pekla,
Jelen pa natakala
Hladno vodico.

Ta narodna pesem nam je ohranila predstave starih narodov o poroki dreves in rastlin, o kateri nam je J. Grimm (Ueber Frauennamen aus Blumen str. 7 itd.) lepe dokaze iz indijskih, rimskih in germanskih sporočil prinesel.

Jesen je bil torej v staroslovanskem mythu mož verbače, zato prislovica: kobila iz verbače bincne otroka.

Gori sem omenil srečnosne veverice na jesenu. Njena rudeča barva je utegnila znamenjevati ogenj (zato je tudi rudeča lisica kuharica na gostiji dreves) in tako bi še našli spomin na vero starih narodov, da je prvi ogenj iz oblakov prišel, kakor prvi človek (primeri Promethejevo basen). Toliko sem hotel sprožiti o drevesu življenja, da naše mlade domoljube opomnim, naj ne prezirajo nobene povesti, prislovice in pesmice, ker v njih še tiče dragi ostanki staroslovenskega basnoslovja.

Dav. Terstenjak.